

sanje preživljanja mariborskega prebivalstva.

Z glava skozi zid hočejo v Mariboru gospodje, ki so pri občinskem so dišču za pobiranje draginje. Nastavili so ceno za mleko 8 K in za jajca 4 krone komad. Če kaka viničarka ali kmetica malo dražje prodaja, ji blago zaplenijo in jo še tirajo s silo s trga. Uspeh je že dosežen. Na trgu nimajo Mariborčan sedaj ne jaje ne mleka. Kmalu bo prišlo tako daleč, da bo moral sodišče izdati tudi najvišje cene za uživanje mariborskega zraka na praznem trgu.

Kam naj nosimo v Mariboru denar? Naši denarni zavodi v Mariboru so: Spodnještajerska ljudska posojilnica in hranilnica v Mariboru v Stoln ulici ter Gospodarska Zadruga banka na Koroški cesti št. 1. V teh zavodih je denar najboljše in najbolj varno naložen. Posojila dajeta oba za voda pod najugodnejšimi pogoji. Somišljeniki, držite se gesla Svoji k svojini!

Za revne šolarje priredi mladinsko igro s petjem Mladeniška Marijina družba pri franciskanih v nedeljo, 20. novembra ob 4. uri popoldne v Narodnem domu. Sodeluje Krčevinska godba. Vsi dohodki so namenjeni za revne otroke krčevinske šole, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. Predprodaja vstopnic je pri samostanskem vratarju v soboto od 2.—4. ure popoldne in v nedeljo od 11.—12. ure.

Stari mariborski grad je kupil slovenski trgovec Berdajs za dva milijona krun od Nemca barona Twikel. Vlada v Beogradu je kupno pogodbo že potrdila.

Mlini v Slov. gor. stojijo letošnje leto že od spomladi sem. Ljudje morajo svoje zraje voziti v Maribor na parne mline ali pa k prekupcem z moko v zamenjavo. Ta zamenjava oz. zmletje je silno drago. Lahko rečemo, da mora kmet polovico zrnja odstopiti za mletje, oziroma ga kupiti. Pozivamo naše gospodarske organizacije, da ustanovijo v Mariboru velik mlin na električni pogon, kateri ne bi bil odvisen od pomanjkanja vode. Zadevo bi lahko vzele v roke tudi občine, okrajni zastopi in premožni posamezniki — Veliki mlin je za Slov. gorice krvavo potreben.

Učitelji, ki mečejo božje podobe iz šole. Iz verodostojnega vira smo izvedeli, da sta učitelja sokoliča Humer in Pohar pri Sv. Jakobu v Slov. gor. zmetala v tamošnji šoli božje in Marijine podobe raz stene. Med našim dohram ljudstvom vlada veliko ogorčenje Marijinih podob še učitelj do danes ni djal nazaj. Podobe so lasti ljudstva, last župljanov, ki so šolsko poslopje drago plačali in tudi vsa opremo. Kaj briga zagrizenega učitelja ljudska lastnina? Potem ni čuda, da je nastala blizu šole Sodoma in Gomora in da jo je Humer urnih krač pobrisal iz dežele. Okrajni šolski svet pa še krivice, ki sta jo napravila mlada liberalna učitelja vedno ni popolnoma popravil. V Albanijo s takimi petelinji, ki nalašč dražijo naše mirno ljudstvo!

Jareninski zvonovi. V torek, dne 15. novembra so odpeljali Jareninčani na okinčanih vozovih iz Maribora tri lepe bronaste zvonove. Vozili so jih posestniki: Supanič, Ledinek in Sekol. Vozovi so peljali čez St. Dž in so prenočili pri Ledinekovi, kjer jih je v sredo zastopnik gospoda knezoškofa stolni proš, g. dr. Matek blagoslovil. V četrtek se je vršilo v Jarenini slovesno blagoslovljenje zvonov. Pridigoval je profesor dr. Medved.

Zvonovi za Konjice. Mariborska livarna zvonov (inženar J. Bühl) vli vala te dni bronaste zvonove za arhidi-jekonsko cerkev v Konjicah. V četrtek 17. novembra od 5.—6. ure zvečer bodo vli vali veliki, 2800 kg težki zvon. Mariborska livarna zvonov se nahaja istotam, kjer je imel nekdanji zvonar Denel svojo livarno, t. j. v Kopaljski ulici, blizu Narodnega doma.

Vnebojpijoča krivica se godi našim ljudem v ljutomerskem okraju glede odmere dohodnine in vojnega davka. Male obrtnike in posestnike, ki ne morejo vabiti golove gospode v vinske kleti, hočejo z pretrirano dohodnino in vojnem davkom uničiti. Vse kar je prav! A da znani Perne hoče upropasti ravno male in srednje ljudi, kakor sta n. pr. usnar Dreo v Logarovcih in Perger v St. Jurju, to presega vse meje pravičnosti. Gospodom pri

ljutomerskem davčnem oblastvu je ovaduhova beseda sveto pismo ter maščevalne informacije samostojnežev in liberalcev evangelij. Ni čuda, da gineva spoštovanje do uradov. Pravica spi, krivica in hudobija se šopiri. Kam bomo prišli?

Zandarji in učitelji. V naši državi je zaposlenih na vseh ljudskih šolah 18.377 učiteljev. V zapuščeni Dalmaciji pride na 300 prebivalcev 1 učitelj, v Hrvatski in Slavoniji na 634, istotako v Sloveniji: v Bosni pa celo na 1421. Povprečno pride v naši državi 1 učitelj na 609 prebivalcev. Zato pa imamo več zandarjev! Na 300 prebivalcev pride 1 zandar. V tem oziru prednjači naša kraljevina SHS vsem drugim državam, saj vzdržuje — 40.000 zandarjev. V drugih državah obračajo vlade posebno pozornost ljudski izobrazbi, pri nas pa skrbijo v prvi vrsti za zandarmerijo in za policijo. Ali je to skrb za blagor in dobrobit naroda? Nekaj bi radi zapisali, pa si ne upamo...

Na koga gledajo v naši državi najbolj? Gotovo na min stre, ki vladajo in tudi na one, ki so za vlada. Gospodje ministri vlečejo pri nas lepe mesečne plače, o katerih smo že poročali v Gospodarju. V Beogradu pa so sedaj določili pokojnino vsem onim ministrom, ki so nam že ministrvali po 6 mesecev in 1 leto. Vsak minister ki je pomagal vladi najmanj 6 mesecev, dobi 6000 dinarjev letne pokojnine: oni z enim letom ministrske službe pa 10.000 dinarjev. Ne smemo pa pozabiti, da so ravnokar omenjene svoje samo osnovna pokojnina in da znašajo doklade k tej pokojnini po 50 dinarjev ali 200 krun dnevno.

Prihodnja mariborska porota, za katero so že izzrepani porotniki, bo sodila čez 12 slučajev poboja in tri slučajev umora. Vzrok toliko slučajev težkih hudodelstev je letošnje premočno vino.

Študenti visokošolci so se med seboj spoprijeli minulo nedeljo, ko se je vršila volitev na vodilna mesta za višješolsko podporno društvo v Zagrebu. Pri študentskih obhodih po Zagrebu je nekdo ustrelil trikrat iz za ograjenih vrat vseučilišča med množice in zadet enega policaja smrtno-nevarno v trebuh ter ranil enega študenta.

Vremenske neizgode. Dne 10. t. m. je v bližini Splita divjala po vsej morški gladini silna burja. Vihar je bil tako ljut, da se je med otokoma Murtera in Vergade (severozapadno od Sibenika) potopil parnik „Cement“, ki je bil last brodolastnika Parića. Parnik „Cement“ je vozil sol iz Paga v Split. Kapitan in 12 mož posadke je utonilo. Med kninom in Drvarom pa je vrgla burja vlak Steinbeissove železnice iz tira (železnica je ozkotirna, kakor n. pr. konjska). Dve osebi sta težko ranjeni.

Samomer ali uboj. Minuli teden so našli pri mali železniški pregradi za Trgom kralja Petra v Mariboru truplo približno 30 letnega moškega, kateremu je vlak odrezal desno roko in desno nogo in ga poskušoval tudi na glavi. Zdravniški ogled je doagal smrt vsled zdrobljenosti možgan in izkryavenja. Poizvedovanja so ugotovila, da je mrlji 30 letni zasebni uradnik Stanko Nikolič iz Sv. Trojice v Slavoniji. Ne ve se še ali se je zgodila nesreča na voznji ali se je obupa vrgel pod vlak. Baje je bil Nikolič že več mesecev brez zaslužka in je imel precej dolgov, zaradi katerih je bil baš na dan nesreče pozvan na sodišče.

Vojak ustrelil svojega tovariša. V taborišču regenta Aleksandra v Sarajevu se je odigral dne 10. t. m. — strašen dogodek. Redov Adem Imamović je stražil pri vходу v garnizijski zapor. Ko je opoldan zapustil stražo in prišel v stražnico, je vprašal svoje tovariše, kdo neki mu je — med tem, ko je bil v službi — opsoval mater. Redov Muharem Mahmutović, ki je držal skodelico v rokah ter jedel, je mirno odgovoril: „Ja sam ti opsoval mater.“ Adem je nato besno siknil: „Zini, da ti ne kvarim zube“, te: nameril s puško proti Muharemu. Strel je počil in tovariš je padel mrtav na tla. Kroglja mu je prebila srce. Vojaki so zbežali, tako da je ostal ubijalec sam pri mrtvem tovarišu. Imamovića so takoj razorožili in vtaknili v zapor. Zakonimivo je, da sta bila Adem in Muharem dobra prijatelja.

Iz celega sveta.

Laška divjaštva. Koliko preganjanj in muke mora pretrpeti naš zati-rani narod v južni Istri, presega vse meje. Tako n. pr. se je dogodil v Marzinguah v Istri sledeči slučaj: Za časa volitev je bilo med fašisti in doma-čini več spopadov. Ljudstvo se je uprilo fašistovskemu divjaštvu. V teh spopadih so imeli fašisti štiri mrtve. Orožništvo je naše ljudi tiralo kar v celih trumah v ječe, v katerih se zdaj združujejo. Orožništvo je imelo na su-zru tudi nekega 39letnega Janeza Babič, češ, da je bil tudi on kriv tem spopadom. Da Babič ne pride po ne-dolžnem v ječo, se je začel skrivati pred orožniki. Toda vselej so ga ujeli ter neusmiljeno pretepli, ne da bi ga odgnali v zapor. Babič je uvidel, da ga orožniki ubijajo, ako ga še enkrat oobe v pest. Toda kljub skrivanju so ga zasledili. Ko je Babič zagledal orožnike, je zbežal. Orožniki so pa začeli streljati za njim. En strel je Babiča zadell v srce in nesrečnež je bil takoj mrtav. Zadeva pride sicer še v razgovor v laški državni zbornici, a divjaštva laških fašistov ne bode pravila.

Cehoslovaški ukrepi proti Habsburžanom. Iz Prage poročajo, da bodo tamkajšnje večinske stranke predložile parlamentu zakonski načrt o — preganjanju monarhističnih spletkar-jev. Glavne odredbe tega zakona so sledeče: Vsak član habsburške rodbi-ne, kateri bi stopil brez dovoljenja čehoslovaške vlade na ozemlje čehoslov. republike, se kaznuje s 5—10 let tež-ke ječe. Istotako se kaznuje vsako osebo, katere bi članom bivše dinastije v tem oziru pomagala. Dosmrtno ječo bodo prisodili vsakomur, kdor bi de-loval na to, da se v Cehoslovaški izpremeni republikanska vladavina v monarhistično (kraljevsko).

Razkralj Karl in Zita sta že dospela 16. t. m. na otok Madeira, ki juna je odkazan odslej kot bivališče. Karla in Zito je prepeljala na otok angleška lahka križarka „Kardif“.

Hudomušen tat. V graški okolici so udrli te dni tatovi v klet nekega župnišča, kjer je bilo shranjeno zelje za zimo. Neznani tatovi so odnesli zeljne glave in napisali s kredo na duri kleti „Wer auf Gott vertraut, braucht kein Kraut“. (Kdor zaupa v Boga, ne rabi zelja).

Poizkušeni napad na grško kralji-co. Iz Skoplja poročajo, da so neki macedonski četaši poizkusili pri selu Zelenika (na progi Skoplje—Gjevergje-lja) izvršiti napad na salonski vlak, v katerem se je vozila grška kraljica Sofija v Solun. Napadalec je bilo o-koli 20. Proga je pred vlakom pregledoval nadzornik Magulič. Četaši so ga ujeli in ubili. Njegov spremljevalec, neki delavec, pa je srečno pobegnil in obvestil oblast o napadu.

Velika nesreča. V Houthovi to-varni v Dolzheimu na Nemškem je eksplodiral 14. t. m. v kleti bencin. Stirinadstopna tovarna se je zrušila in pokopala med razvaline 5—6 delav-cov. Po eksploziji bencina so se še vnele zaloge olja, na kar je nastal si-lovit požar, ki še danes ni pogasjen. V sosedni fabriki so vsled poka in ognja popokale vse žipe in je bilo od steklenih drobov močno poškodovanih 100 delavk.

Dijamante pojedel. Nemška vlada je strogo prepovedala izvoz dijamantov in drugih dragocenosti iz Nemčije. Pred dnevi je pa prišel trgovec Pol-lak iz Nizozemske v Berlin z name-nom, da nakupi dijamantov v vredno-sti več milijonov krun in jih na zvit način spravi iz Berlina na Nizozem-sko. Ker je nadzorovanje potnikov na meji zelo strogo, se le malokaterim posreži tak posel. Toda zviti židovski trgovec si je znal pomagati. Kupljene dijamante, ki so bili vredni tri milio-ne mark in so bili večji kakor vsako pšenično zrno, je vtaknil v surovo ma-slo, bilo jih je 104 komadov. Na ob-mejni postaji, kjer je bila revizija, je pa vse dijamante s surovim maslom vred pojedel in tako prišel srečno čez mejo. Toda postalo mu je zelo slabo v želodcu. Pri bljuvanju je prišlo na — dan sleparstvo. Toda pred sodnijo je bil oproščen, ker so bili sodniki mne-nja, da tihoapstvo blaga čez mejo v žiloveškem želodcu ni kaznjivo.

Zlato je skril v jajca in surovo maslo. Nedavno so nemški carinski u-

radniki pregledovali na D-vlaku proti Berlinu priljago popotnikov. Pri ne-kem trgovcu so našli v surovem ma-slu in v jajcih zlata in draguljev v vrednosti 13 milijonov mark.

Kaj je milijarda? Povsod se go-vori o milijardah: v privatnem življe-nju in državnih bilancah. Kako naj si predstavimo milijardo? V bankovcih po 1000 dinarjev za eno milijardo bi se lahko uredila biblioteka z 2000 knji-gami, od katerih bi vsaka obsegala — 500 strani. Milijarda v srebru tehta 5 milijonov kilogramov. Od Kristusove-ga rojstva do leta 1902 je pretekla ena milijarda minut.

Gospodarstvo.

Vinogradništvo

Letošnja vina vsebujejo razmero-ma precej kisline, ki pa ni neprijetna in se bo porazgubila naravnim potom pri nadaljnjem dobrem razvoju vina. V slučaju potrebe zamoremo umetno pospešiti to „odpravljanje“ kisline na ta način, ako mlada vina po konča-nem glavnem vrenju temeljito premešavamo z drožami vred. Drože so le-tos zdrave, ker ni bilo gnilega groz-dja. Vsak teden naj se enkrat temelji-to premeša. Kdor nima posebnega mešalnega droga iz pocinkanega železa, lahko meša s snažnim hlodom. Na ta način premešana vina se navadno že pred prvim pretakanjem bolje izčistijo. V splošnem pa je to gostopanje pripo-rodljivo le pri več ali manj nezrelih sicer pa zdravih letinskih in sorfah — ker je gotova količina kisline v vinu itak potrebna.

Razvoj sladkorja v grozdju letoš-njega pridelka. V vinarski in sadjar-ski šoli v Mariboru so ugotovili, da se je v razdobju 15 dni, namreč od 24. septembra do 9. oktobra, zvišala vse-bina sladkorja pri naslednjih šestih sortah (domači nasadi) takole: pri tra-mineu od 20 na 21.5%, pri silvanecu od 19.5 na 21.5%, pri belem burgund-cu od 18.5 na 21.5%, pri laškem riz-lingu od 18.5 na 21.5%, pri šiponu (Mos-ler) od 15.5 na 20.5%, pri rizlingu (mala graševina) od 15 na 20%.

Oddaja vinskih tri iz državnih trtnih nasadov. Spomladi leta 1922 se bodo oddajale trie iz državnih trtnih nasadov. Vinarsko nadzorništvo v Mariboru ima na razpolago okoli 70 tisoč cepljenk, 25.000 korenjakov in 200.000 ključev. Cene bodo sledeče: 1. cepljenke Ia, za 100 komadov 350 K; cepljenke Iia za 100 komadov 150 K; 2. korenjaki Ia, za 100 komadov 70 krun; korenjaki Iia, za 100 komadov 35 K; 3. ključji Ia za 100 komadov 20 krun; ključji Iia za 100 komadov 10 krun; Te cene veljajo le za manj imo-vite posestnike, ki doprinesejo od pri-stojne občine tozadevno potrdilo. Vsem drugim naročnikom se bodo trie zara-čunale 70% dražje. Nasprotno se ce-na v slučajih dokazane revščine ce-na zniža za 25%. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v pristoi-ni državni trtnici. Omot in dovoz na železnico ali pošto se zaračuni pose-bej. Trie dobijo le vinogradniki iz Slovenije, ki se zavežejo, da bodo iste sadili na lastni zemlji. Pri dodelit-vi korenjakov se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, ki namerava-je zasaditi lastni matičnjak, pri dode-litvi ključev pa na one, ki cepijo tria za lastni vinograd in ne za za prodajo in ki doprinesejo tozadevno potrdilo pristojne občine. Naročila se spreje-majo pri drž. trtnih nasadih in pri pristojnem vinarskem nadzorništvu v Mariboru in sicer najkasneje do kon-ca novembra 1921. Po tem roku se trie razdelijo sorazmerno med vse u-pravičene naročnike, katerim se do-stavi tozadevna nakaznica. Vsak na-ročnik, ki se mu nakažejo naročene vrste tri, je obvezan iste prevzeti in plačati. Naročnik, ki dobi dodelje-ne druge sorte nego so jih naročili v nadomestilo, morajo nakaznice, če do-deljenih vrst ne želijo, tekom 14 dni s priporočeno pošto vrniti, drugače so tudi oni zavezani nakazane trie pre-vzeti in plačati.

Kmet. podružnica v Ptaju priredi v nedeljo, dne 27. novembra v dvora-ni g. Zupančič poučno zborovanje. — Začetek bo ob 9. uri predpoldne. Pre-daval bo g. predsednik Kmetijske dru-žbe za Slovenijo Gust. Pirc o kmetij-stvu itd. Pri tej priliki se bodo sre-jemala tudi naročnina za galico in

Vrži iz hiše proticerkveni časopis!